

Redovisning av åtgärdsprogram för hårig skrovellav, 2015 – 2019

(Lobaria hallii)

Hotkategori (CR)

Rapporten har upprättats av
Bodil Carlsson, Länsstyrelsen i Jämtlands län och Niina
Sallmén och Ulrika Westling, Naturföretaget

NATURVÅRDSVERKET

Förord

Åtgärdsprogram för hotade arter och naturtyper och deras genomförande är ett av flera verktyg för att nå det av riksdagen beslutade miljö kvalitetsmålet *Ett rikt växt- och djurliv*, och även de övriga sex ekosystemrelaterade miljö kvalitetsmålen. Åtgärdsprogram för hotade arter och naturtyper bidrar också till att bevara arter och naturtyper inom EU:s art- och habitatdirektiv och fågeldirektiv samt att uppnå mål inom Konventionen för biologisk mångfald och i de Globala målen för hållbar utveckling om att hejda förlusten av biologisk mångfald.

Åtgärdsprogrammet för hårig skrovellav 2015 – 2019 har koordinerats nationellt av Länsstyrelsen i Jämtlands län. Denna rapport är en redovisning till Naturvårdsverket av genomförda åtgärder och resultat från programperioden. Rapporten innehåller även förslag om programmets eventuella fortsättning.

De konkreta slutsatserna i rapporten speglar författarens bedömningar och är inte en självklar återspeglning av Naturvårdsverkets ställningstagande. Rapporten kommer att användas som ett underlag för Naturvårdsverkets beslut om åtgärdsprogrammets fortsättning.

Samlad information om åtgärdsprogrammet finns på Naturvårdsverkets hemsida: Åtgärdsprogram för hårig skrovellav, ISBN 978-91-620-6364-1.

Stockholm januari 2025

Maria Widemo
Chef Artenheten

Innehåll

FÖRORD	3
INNEHÅLL	4
SAMMANFATTNING	5
BAKGRUND	6
VISION OCH MÅL	7
Vision	7
Långsiktigt mål	7
Kortsiktigt mål (2014)	7
GENOMFÖRDA ÅTGÄRDER	8
Dialog och samverkan	8
Information och rådgivning	8
Områdesskydd och reservatsföreskrifter	8
Datainsamling och analyser	9
Inventering och övervakning	9
Åtgärder av interna eller externa aktörer	9
Kostnad av genomförda åtgärder	10
RESULTAT AV GENOMFÖRDA ÅTGÄRDER	11
Dialog och samverkan	11
Områdesskydd	11
SLUTSATSER	13
Utförda åtgärder och måluppfyllelse	13
Behov av fortsatta åtgärder	14
Bedömning av åtgärdsprogrammets framtid	14
PUBLIKATIONSLISTA	16

Sammanfattning

Under programperioden har ett län utfört åtgärder som bekostats av åtgärdsprogrammet, samtliga åtgärder rör information och distribution av en inventeringsrapport. Två län har fått åtgärder utförda med hjälp av skötselmedel. Länen har i stor omfattning prioriterat ned programmet. Det förklaras till stor del av att åtgärdsprogrammet varit nedprioriterat av Naturvårdsverket till att gälla främst lokal koordinering. Sedan 2018 har programmet kategoriserats som områdesskydd och förvaltning, vilket inneburit att arbetet även fortsatt prioriterats ned. Eftersom flera av lokalerna för hårig skrovellav finns inom naturreservat eller Natura 2000-områden och det finns behov av ytterligare områdesskydd behöver en stor del av åtgärderna genomföras i samverkan med länsstyrelsernas reservatsförvaltning och områdesskydd.

Under föregående programperiod lade länen mycket arbete på inventering, information och samverkan för områdesskydd. Ingen av de kända lokalerna har följts upp under den förlängda programtiden och ingen ny stickprovsinventering har gjorts. Tillstånden för populationerna kan därför bara gissningsvis sägas vara oförändrad. Sedan förra programtiden har dock två lokaler fått ett nytt, respektive utökat, områdesskydd; Fjätfallen-Kryptjärn är naturreservat sedan 2016 och 2019 gjordes en utökning av Tännforsens naturreservat. Detta innebär att en stor andel av Sveriges kända population av hårig skrovellav numer omfattas av områdesskydd. Fortfarande saknas tillräckligt skydd för tre lokaler i Jämtland och en lokal i Västerbotten saknar helt skydd, men hotbilden bedöms vara något lägre för den sistnämnda miljön.

Av de föreslagna programåtgärderna kvarstår främst arbete med övervakning och områdesskydd, och i viss mån information till markägare och turism. Majoriteten av länen anser att det är angeläget att fortsätta detta arbete för att med säkerhet kunna skydda laven mot exploatering från skogsbruk, vattenkraft och turism på dess kända växtplatser, och för att tillgången till värdträd för arten ska kunna säkras.

Länsstyrelsen i Jämtland föreslår att programmet förlängs i nuvarande form.

Bakgrund

Hårig skrovellav är en bladlav som tillhör släktet lunglavar och är till utseendet mycket lik sin nära släkting skrovellav. Den växer i Sverige så gott som enbart på träd, främst gran, men även lövträd som björk, rönn, asp och sälg. Hårig skrovellav är i Sverige helt beroende av närheten till vattenfall eller forsar där luftfuktigheten är konstant hög och den utsätts för direkt vattenstänk/forsdimma. Arten är idag endast känd från 8 lokaler i Sverige, från Dalarnas, Jämtlands och Västerbottens län, varav fyra skyddas inom naturreservat. Uppskattningsvis finns drygt 400 träd med arten inom landet. Lokalerna är fördelade på Dalarna (1 lokal), Jämtland (5 lokaler), Åsele Lappmark (1) och Lycksele lappmark (1).

Hårig skrovellav hotas framförallt av fortsatt påverkan till följd av vattenreglering men också av skogsbruk och turismverksamhet. Vattenkraftsutbyggnad medför kraftiga förändringar på vattenflöden och forsar vilket har en starkt negativ effekt på mikroklimatet intill vattendragen. Den största påverkan från vattenkraften har förmodligen redan inträffat. Det första fyndet av hårig skrovellav i Sverige gjordes i relativt sen tid, då många av landets älvar redan var utbyggda för vattenkraftsproduktion. Det finns dock ett sentida exempel där en tidigare känd lokal har förstörts på grund av vattenkraftsutbyggnad, genom att vattenuttaget minskade forsdimman. Storbodfallet hyste hårig skrovellav vid ett dokumenterat besök 1964 men vid återbesök på 1970-talet kunde inga bålar återfinnas. Skogsbruk utgör dels ett direkt hot mot arten genom att träd där laven växer avverkas, dels genom att luftfuktigheten ändras då avverkning eller gallring sker intill vattendrag. Turismens påverkan utgör främst ett hot genom stigdragningar och siktröjningar längs de lokaler där laven växer, men också genom att grenar och kvistar plockas och används till friluftseldar. Eftersom forsar och vattendrag ofta är natursköna och kan vara intressanta ur fiskesynpunkt sammanfaller ofta lavens växtplatser med ganska omfattande turism.

Åtgärdsprogrammet för hårig skrovellav har bedrivits under åren 2010-2014 och förlängdes därefter. Denna redovisning avser den andra perioden av programmet, 2015-2019. Länsstyrelsen i Jämtlands län har varit koordinerande län för åtgärdsprogrammet. Slutredovisningen har sammanställts av Naturföretaget tillsammans med Länsstyrelsen i Jämtland, och baseras på svar från berörda länsstyrelser inkomna under januari-februari 2020 samt på tidigare redovisningar till Naturvårdsverket. Tre län berörs av programmet och samtliga har besvarat enkäten inför slutredovisningen.

Vision och mål

Den vision och de mål som nämns i åtgärdsprogrammet för hårig skrovellav lyder:

Vision

Det långsiktiga målet med åtgärdsprogrammet är att hårig skrovellav ska ha gynnsam bevarandestatus i Sverige. Det innebär att populationerna av hårig skrovellav på dess lokaler ska vara stabila eller ökande. När populationerna på lokalerna under två efter varandra följande övervakningstillfällen varit stabila eller ökande på minst 80% av lokalerna har gynnsam bevarandestatus uppnåtts. Därefter kan intervallen mellan övervakningarna förlängas, och det mesta av tillsynen ske på enklare sätt. I norra Sverige ska samtliga tänkbara växtplatser för hårig skrovellav, vattenfall med forsdimmepåverkad skog, ha inventerats. Värdefulla områden med hotade och sällsynta arter knutna till denna miljö ska ha uppmärksamats, även sådana där hårig skrovellav ej påträffats. Bättre kunskap ska finnas hos länsstyrelser, skogsstyrelser, markägare och turistnäringen om att naturtypen vattenfallskog kan vara en skyddsvärd miljö med höga naturvärden

Långsiktigt mål

- Arten ska klassas om från Akut hotad (CR) till Missgynnad (NT) i den svenska rödlistan. Hårig skrovellav är för närvarande rödlistad i hotkategorin Akut hotad (CR) på grund av att arten minskar med kriterierna A2bc+4bc; C2a(i). Både A- och C-kriterierna bygger på att arten minskar. Om denna minskning upphör kan arten i framtiden klassas om till hotkategori Missgynnad (NT).
- Exakta och uppföljningsbara uppgifter på storleken finns på de nuvarande populationerna senast 2015.
- Senast 2020 bör samtliga lokaler vara säkerställda genom områdesskydd eller på annat sätt som garanterar att arten är långsiktigt livskraftig på varje lokal.
- Mörkertalet ska vara mycket lågt, dvs. vi måste känna till nästan alla lokaler där hårig skrovellav förekommer i Sverige.
- Kunskapsläget har förbättrats både med avseende på artens förekomst, ekologi och dess genetiska särprägel och variation i Sverige.

Kortsiktigt mål (2014)

- Populationerna på varje aktuell lokal enligt inventeringarna 2006-2007 är stabil eller ökande, och totalt finns arten på minst 420 träd i landet. Föryngring av både hårig skrovellav och dess växtsubstrat ska finnas på samtliga lokaler.
- Samtliga aktuella lokaler (2006-2007) för hårig skrovellav skall ha ett fullgott skydd.
- Det finns efter genomförd stickprovsinventering god kunskap om artens förekomstfrekvens på lämpliga lokaler med forsdimma i Dalarnas, Jämtlands och Västerbottens län.

Genomförda åtgärder

Bara ett län har bekostat och utfört åtgärder med medel inom åtgärdsprogrammet, samtliga insatser rör information. Under tidigare programperiod har de tre länen kommit ganska långt med åtgärder som rör inventeringar och även påbörjat flera samverkansåtgärder som rör information och rådgivning. Under denna programperiod har dock ingen uppföljning kunnat göras av tidigare inventeringsresultat och flera rådgivnings- och utbildningsåtgärder återstår ännu liksom åtgärder för att kartlägga eventuella nya lokaler.

Två län har samverkat internt med reservatbildare och förvaltningar och fått åtgärder utförda och finansierade via dessa verksamheter, bland annat åtgärder för att stärka lokalernas områdesskydd samt skötselåtgärder för några lokaler. Ett län (Länsstyrelsen i Dalarna) har tagit fram en rapport under programperioden.

I det här avsnittet ges en kortfattad beskrivning av de åtgärder som har genomförts samt kostnader under åtgärdsprogrammets giltighetstid.

Dialog och samverkan

Information och rådgivning

Länsstyrelsen i Jämtland har fortsatt arbeta med informationsåtgärder som påbörjades under förra programperioden. ÅGP medverkade då till att ta fram en inventeringsrapport om laven och under 2015 har den publicerats och spridits. Länsstyrelsen i Västerbotten har påbörjat ett utkast till en informationsskylt för Dimforsen, som bland annat betonar vikten av att ta hänsyn till arten genom att inte bryta kvistar med lavpåväxt. Informationen behöver översättas till engelska innan den kan tryckas, men detta har inte slutförts p.g.a. tids- och resursbrist.

Samverkan med externa aktörer angående rådgivning och information till markägare har till viss del utförts av alla länen under tidigare period. Till exempel genom dialog med Skogsstyrelsen och fiskevårdsområden. Men inget län har gjort någon sådan samverkansåtgärd denna period och inget län redovisar någon återkoppling från extern samverkan under förra perioden.

Inget län har samverkat för att få till forskningsstudier för ny kunskap om artens genetiska variation. Jämtlands län har inte samverkat med kraftbolag om studier av luftfuktighet och vattenflöden.

Områdesskydd och reservatsföreskrifter

ÅGP-verksamheten i Dalarnas och Jämtlands län har samverkat internt med förvaltningarna inom respektive län. Till exempel har ÅGP i Jämtland haft kommunikation med reservatsförvaltning och områdesskydd inför utökning av Tännforsens naturreservat samt angående en eventuell utökning av skydd för

Handölsforsen. ÅGP har bland annat bidragit med information om artförekomst inför en stigomdragning och framtagning av en skylt vid Tännforsen. ÅGP i Dalarna har samverkat med förvaltningen i Idre angående länets enda lokal, vilken ligger inom ett område som sedan 2016 skyddas som naturreservat (Se även under Åtgärder av interna och externa aktörer).

De åtgärder som utförts inom skyddade områden i Jämtlands län har registrerats i SkötselDOS av reservatsförvaltningen.

Datainsamling och analyser

Inventering och övervakning

Inget län har gjort någon uppföljning av tidigare inventerade, kända lokaler och Västerbottens län har inte slutfört den stickprovsinventering av potentiella lokaler som påbörjades förra programperioden. Anledningen till att ingen inventering har skett förklaras delvis av att åtgärderna nedprioriterats, delvis av resursbrist.

Dalarnas län har dock planerat för att påbörja uppföljning under 2020. I Västerbottens län fanns planer på att göra en GIS-analys över potentiella dimforslokaler för att underlätta för inventering av nya lokaler, men p.g.a. besparingar har det inte kunnat genomföras. En försvårande omständighet för övervakning av de två kända lokalerna i Västerbotten är deras topografiska läge. Framförallt Brudslöjans lokal utgörs av mycket svårtillgängliga och blockiga branter, som kan vara halkiga och riskabla att ta sig fram i, även vid normalt vattenstånd.

Åtgärder av interna eller externa aktörer

Två län har fått åtgärder utförda och bekostade via verksamheter för förvaltning och områdesskydd på respektive länsstyrelser. Dalarnas län och Jämtlands län har fått utökade reservatsskydd för några lokaler med hårig skrovellav. I Jämtland har det skett en utvidgning av Tännforsens naturreservat (2019) och diskussioner har tagits om eventuellt utökad skydd av Handölsforsen. Länsstyrelsen i Dalarna har bildat naturreservatet Fjätfallen–Kryptjärn (2016), utanför Älvdalen.

I Jämtlands län har förvaltningen, efter diskussion med ÅGP, utfört en omdragning av en stig vid Hällingsåfallet för att skapa förutsättningar för nya blivande värdräd för arten på en fyndplats som tidigare var utkikspunkt. Förvaltningen har också bekostat en ny informationsskylt i samband med detta.

Inget län har samverkat eller fått åtgärder gjorda via några externa aktörer. Under första programperioden tog Länsstyrelsen i Västerbotten flera gånger kontakt med Skogsstyrelsen. De informerades om Dimforsens värden och uppmanades se över

möjligheten till att hjälpa markägare teckna naturvårdsavtal, men inget tyder på att Skogsstyrelsen gått vidare med detta.

Kostnad av genomförda åtgärder

Den totala kostnaden för genomförda åtgärder som bekostats via NV-ÅGP under programperioden 2015–2019 har uppgått till 5265 kr (Tabell. 1). Enstaka åtgärder har finansierats med skötselmedel, men inga kända kostnader för åtgärder har redovisats.

Åtgärd	2015	2016	2017	2018	2019	Totalt
Dialog & samverkan samt övergripande koordinering	5265	-	-	-	-	5265
Aktiva åtgärder i fält	-	-	-	-	-	-
Datainsamling & analyser	-	-	-	-	-	-
<i>Total uppskattad kostnad för åren 2015-2019</i>						5265

Resultat av genomförda åtgärder

I det här avsnittet redovisas resultatet av de åtgärder som har genomförts under åtgärdsprogrammets giltighetstid.

Dialog och samverkan

Samverkan mellan ÅGP och reservatsbildare och förvaltare har bidragit till ett utökat skydd för två av landets kända lokaler. Bra dialog med reservatsförvaltare har också bidragit till ökad kunskap och hänsynstagande till arten lokalt. Ingen siktröjning görs till exempel vid lavlokalerna i de två naturreservaten i Jämtland sedan lavförekomsten blev känd. Förhoppningsvis resulterar också den nyttillkomna informationsskylten vid Tännforsen i att besökare av reservatet inte längre bryter kvistar till eldning, vilket tidigare var vanligt.

Sedan 2018 har programmet kategoriserats som områdesskydd och förvaltning, vilket inneburit att arbetet prioriterats ned. Eftersom flera av lokalerna för hårig skrovellav finns inom naturreservat eller Natura 2000-områden och det finns behov av ytterligare områdesskydd behöver en stor del av åtgärderna genomföras i samverkan med länsstyrelsernas reservatsförvaltning och områdesskydd. Även om ett par mycket positiva resultat uppnåtts av intern samverkan under den förlängda programtiden tycks samverkan behöva utvecklas.

Områdesskydd

Under programtiden har nya områdesskydd skapats för två lokaler i Jämtlands respektive Dalarnas län, genom att områdena ingått i nybildning- respektive utökning av naturreservat. Det innebär att hälften av landets kända lokaler (inklusive den största populationen i Tännforsen) nu skyddas som reservat.

-Av Jämtlands fem lokaler är två av fem områden skyddade som naturreservat (Tännforsen och Hällingsåfallet). Övriga tre lokaler ligger i direkt anslutning men utanför Natura2000-områden för vattendraget Åreälven (Kvarnforsen och Handölsfallen) samt med liten del av förekomsten inom natura 2000 för Dammån-Storån (Storfallet).

-Av Västerbottens två lokaler är en skyddad inom naturreservat (Brudslöjan) sedan tidigare. För Dimforsen saknas fortfarande skydd.

- Dalarnas enda lokal skyddas sedan 2016 inom naturreservatet Fjätfallen–Kryptjärn.

Fortfarande är skyddet otillräckligt för några lokaler i Jämtlands län och Västerbottens län. Ingen av de tre jämtländska lokaler som delvis omfattas av Natura2000-områden har fått utökat skydd. Handölsforsen har legat som ett potentiellt områdesskyddsobjekt i många år men har inte kunnat prioriteras ännu. Storfallets naturvärden är kända men området är för närvarande inte aktuellt för

reservatsbildning. Omgivande mark ägs av Statens fastighetsverk, och lämpligen skulle lokalen med omgivning kunna avsättas som frivilligt skydd, men ingen kommunikation har skett om det ännu.

Det finns fortfarande inga planer på områdesskydd för lokalen vid Dimforsen, i Västerbotten. Delvis eftersom området är så pass litet, delvis för att lokalen på grund av sitt svårtillgängliga läge bedöms ha en måttlig hotbild. Området runt forsen är dock välbesökt av fiskare och vandrare, och vid en inventering 2014 konstaterades att kvistar och grenar brutits från flera granar inom området. Även om flera av värdräden växer svåråtkomligt hotas lavens utbredning av att substrat förstörs. Områdets ringa storlek gör det också mer sårbart både för exploatering och för slumpfaktorer.

Slutsatser

I det här avsnittet redovisas en kortfattad bedömning av genomförda åtgärder och måluppfyllelse, samt rekommendation om programmets eventuella fortsättning.

Utförda åtgärder och måluppfyllelse

Mycket få åtgärder har gjorts inom åtgärdsprogrammet under den förlängda perioden, till stor del som följd av Naturvårdsverkets beslut om nedprioritering. Informationssatsningen och den interna samverkan som gjorts bedöms dock vara värdefulla. Tydlig information till friluftslivet behövs för att hänsyn ska tas till arten. Genom god dialog med reservatsförvaltning har ÅGP bidragit till att reservatskötselåtgärder kunnat styras till fördel för laven och dess habitat. Tillkomsten av de nya områdesskydd som skapats vid norra Tännforsen och Fjätfallen bygger också till viss del på dialog mellan ÅGP och reservatsbildare. Därutöver är den interna samverkan som påbörjats av värde ifall ÅGP ska införlivas mer i arbetsprocessen inom områdesskydd och förvaltning i en eventuell förlängning av programmet.

Som följd av att ingen övervakning eller ny stickprovsinventering har gjorts sedan förra perioden saknas uppdaterad data om länens artförekomster. Det gör det svårt att bedöma om det skett några förändringar för landets aktuella populationer och mörkertalet av artförekomst kan bara förmodas vara oförändrat. Under tidigare år (2007-2010), delvis innan programmets start, har relativt omfattande eftersök gjorts i de tre länen, men utan nya fynd av laven (Johnsson och Nordin 2015, Norstedt 2014). Dalarnas enda lokal vid Fjätfallet bedömdes vid förra programperioden ha haft en liten men positiv utveckling av antalet mellan de inventeringar som gjordes 2006 och 2013 (Johnsson och Nordin 2013). Några äldre lavbärande träd hade dött, men samtidigt hittades 22 nya träd med hårig skrovellav, varav några nyetableringar skett i områden som tidigare saknat fynd. Utan nya data går det dock inte säga med säkerhet att denna konstaterade ökning är del av en stabil trend.

Inga åtgärder har utförts för att nå de långsiktiga mål som handlar om att öka kunskapen om arten och dess ekologi. Däremot har det tagits steg närmare målet att säkra långsiktigt skydd för de kända populationerna genom att ytterligare två lokaler nu omfattas av naturreservat. Länet bedömer att hotbilden mot de egna lokalerna i stort är oförändrad, men i Dalarna och Jämtland är situationen något förbättrad genom att områdesskyddet stärkts. Fyra av landets lokaler saknar fortfarande tillräckligt områdesskydd, men för ett av dessa bedöms hotet från skogsbruk och vattenkraft fortsatt vara ganska lågt.

Behov av fortsatta åtgärder

Två av tre län (Länsstyrelserna i Jämtland och Dalarna) anser att det är angeläget att förlänga åtgärdsprogrammet, och att det inom länen behövs fortsatt arbete för att säkra gynnsam utveckling för laven, dess substrat och omgivande miljöer. Behovet av övervakning lyfts av alla tre länen. Dalarna planerar att lägga till hårig skrovellav i länets uppföljningsplan, från och med 2020 och lyfter att i skyddade områden kan arten följas upp inom ”block B –uppföljning av områdesspecifika målindikatorer” enligt Naturvårdsverkets uppföljningssystem för skyddade områden.

De mest prioriterade åtgärderna utöver övervakning är (samverkan för) utökning av områdesskydd för de lokaler som idag saknar formellt skydd. En satsning på att göra fler stickprovsbesök vid lämpliga forsmiljöer och kartlägga nya lokaler nämns också som önskvärt, och för eventuella nya fynd är någon form av områdesskydd nödvändigt. Störst behov av satsningar på områdesskydd finns i Jämtlands län, som har tre kända lokaler utan områdesskydd. Prioriterade lokaler är Handölsforsen och Storfallet. Lokalen vid Storfallet, där Statens Fastighetsverk är markägare, skulle med tillhörande skyddszon kunna sparas som en frivillig avsättning. För detta krävs antagligen mer dialog med Fastighetsverket. För lokalen vid Brudslöjan i Västerbotten finns liknande skyddsbehov, men där är marken privatägd och någon kompensation behövs förmodligen för att få till avsättningar.

Länsstyrelsen i Jämtlands län anser att det finns behov av fortsatta informationsåtgärder gentemot turism och skogsägare.

Bedömning av åtgärdsprogrammets framtid

Länsstyrelsen i Jämtland föreslår att åtgärdsprogrammet förlängs i sin nuvarande form (ii). Motiveringen är följande:

- Två av tre län som har aktuella förekomster av arten anser att programmet bör förlängas (ii) eftersom det bedöms som angeläget såväl ur ett lokalt som ur ett nationellt perspektiv och för att länen inte kunnat slutföra påbörjade viktiga åtgärder.
- En ny övervakningsomgång krävs för att kunna bedöma läget för de nu aktuella populationerna och för att kunna avgöra eventuella behov av framtida åtgärder. Utökat områdesskydd och samverkan för rådgivning/information riktad till markägare och turism behövs för att säkra skydd för de nuvarande populationer som ännu inte omfattas av naturreservat.
- Programmet tillhör numera kategorin ”områdesskydd och förvaltning” vilket det fortsatt bör göra, i och med att områdesskydd är att eftersträva för både för nuvarande och eventuella nya lokaler. Samverkan mellan ÅGP-verksamheten och länsstyrelsernas enheter för områdesskydd och förvaltning är viktig,

och ÅGP-arbetet bör fortsatt implementeras i arbetsrutinerna i de verksamheterna. Till exempel är ÅGP bra lämpad för att ta fram och kommunicera underlag för att visa på var hänsynen gör störst naturvårdsnytta.

- Tidigare års eftersök av arten har tyvärr inte resulterat i några nya fynd, men det går inte konstatera med säkerhet att det inte fortfarande kan finnas okända lokaler i mindre kartlagda forsmiljöer. Eftersom arten har extremt få lokaler i landet är varje ny lokal av mycket stort värde för artens långsiktiga överlevnad. Eftersom gammelskog tyvärr fortfarande avverkas för tätt inpå bäckmiljöer, känns det angeläget att inte vänta med att ta reda på om det ännu finns hopp om att kunna skydda fler livsmiljöer för laven. Inventering för att förstärka skydd för arten behövs därför utföras inom- eller i samverkan med områdesskyddsverksamheten.
- Två av länen har oskyddade lokaler där marken ägs privat eller av skogsbolag. I nuläget är skogsbruk och (fiske)turism det mest påträngande hotet för dessa lokaler och det är viktigt att fortsätta arbete med information och rådgivning till berörda aktörer, för att tillräcklig hänsyn ska tas. För att få till naturvårdsavtal eller liknande skydd inom lokaler på privatägd mark behöver Skogsstyrelsen ta sitt ansvar för att hjälpa markägare med rådgivning.

Publikationslista

Rapporter och övriga publikationer som framtagits eller använts av länen under programperioden.

Jonsson, F. och Nordin, U. 2013. Övervakning av jättesköldlav, elfenbenslav stiftärrlav och hårig skrovellav i Dalarnas län. Opublicerad rapport.

Jonsson, F. och Nordin, U 2015. Inventering av grangytterlav och hårig skrovellav i Jämtlands län 2008–2010. Länsstyrelsen Jämtlands län.

Norstedt, G. 2014. Inventering av liten aspgelélav och hårig skrovellav i Västerbottens län 2014. Länsstyrelsen Västerbotten.